

ONZE VRIEND

de waterwolf

Het zeggen van een „gemechaniseerde oorlog” gaat eigenlijk maar zoo ver als het voeten heeft. Omdat er zoo ontzaglijk veel niet te mechaniseeren valt, de elementen niet, noch het weder, noch de gesteldheid van den grond. Toen de oorlog van '14-'18 kort achter ons lag, kon men de profeten die brood eten met groote stelligheid hooren voorzeggende dat de volgende oorlog „in de lucht” zou gevoerd worden. Hôe, dat zag men blijkbaar niet klaar voor oogen, want men kan „door de lucht” toch geen effectieven van eenige beteekenis verplaatsen. — Doch zie nu, 't is in hoofdzaak geworden een oorlog ter zee. En indien er iets óngemechaniseerd is, 'en ook volkomen onvatbaar om het ooit te worden, dan zijn dat de oceanen. Een schip lijdt schipbreuk, en de gevolgen zijn dezelfde als toen een zeebouwende volk zijn eerste stoute tochten waagde. Het verloren schip zinkt, de bemanning heeft zich zoo mogelijk in de booten geborgen en dobbert rond; velen konden zelfs op een plank of wrak het veege lijf niet meer redden en sterven in de koude golven. De mensch blijft van vleesch en bloed, er komt een oogenblik dat 't leven hem begeeft; dan kan hem geen techniek meer baten.

In mindere mate dan de zee, maar toch nog overwegend sterk, is de landsgesteldheid ónvermechaniseerbaar. De bergen van Zwitserland zijn burchten, door geen hommen te slechten. En ons eigen klein, plat land is gezegend met een ervvijand, die in tijden van nood en oorlogsgevaar zijn allerbeste vriend en bondgenoot wordt. Wij bedoelen: het water.

't Is thans er de tijd niet voor om van dien waterwolf het doopceel te lichten. Ruimschoots is bekend hoe hij onze kusten geteisterd heeft. Ook welk een systeem van polderbemaling noodig blijft om niet, ongewenscht, in 't binnenland onder te loopen. De kracht der groote rivieren, welke, bij sterken was of bij ijsgang, om geen dijk zich bekomert, nu nog maar daargelaten. Wij hebben van 't water veel geleden, wie betwist het?

En toch leert de geschiedenis dat 't water ons ook helpt. Dat is van oudsher reeds zoo geweest. In den

aanvang van den tachtigjarigen oorlog bijvoorbeeld bleek dat de Spanjaarden omtrent al wat nat en vochtigheid was een opvatting deelden welke den onzen buitengewoon te stade kwam; een kade, zegt Fruin, waar een paar duim water op stond bleef voor den Hollander nog even goed verdedigbaar; in 't oog van den Spanjaard was zij dat niet. Zeker is hier veel bijgekomen van wat wij populair „de vreemdigheid” noemen. Misschien ook hebben de Spaansche soldaten, die, wat men hun ook overigens kan nageven, de onverschrokkenheid zelf waren, niet zoozeer rechtstreeks den dood door verdrinken gevreesd als wel de mystieke macht van een grond die vijandig zich tegen hen — Zuiderlingen — keerde.

Nu moet men echter niet zoo lichtvaardig wezen om te zeggen: „Welnu, gelukkig; als men ons schendt dan laten wij ons gebied maar onderloopen.” Want de gevolgen van een inundatie zijn verschrikkelijk. Men denke het zich eens in: er wordt niet een bunder of wat kale hei blank gezet, doch een schoon en vruchtbaar, goed bebouwd boerenland. Kostelijke akkers en weiden zijn de koopprijs voor ons behoud, want hoeveel is niet onherstelbaar bedorven! En toch aarzelen wij niet. Want onze krijgskundigen, met onze waterbouwkundigen te zamen, zeggen het: er is geen betere stelling dan de waterstelling.

Zeker niet voor niet waren onze oude kasteelen door een diepe slotgracht omgeven. Want 't was haast ondoenlijk, zoo'n singel over te komen, terwijl men van de tinnen werd bestookt. Nu heeft een inundatie wel niet de diepte van een slotgracht, maar het gevaarlijke voor den vijand bestaat hierin dat onder het kalme vlak zich slooten, vlieten, tochten en weteringen bevinden, zóó prachtig gecamoufleerd als alleen Moeder Natuur camoufleren kan. Alle kunstmatige verstopperij valt hierbij in 't niet. Ik denk dat zelfs de boeren uit zoo'n streek, die hier als jongens polsten en bonte eiers zochten, die elke sloot en elk dammetje kennen als hun eigen werf, op dit vreemd en raadselachtig nieuwe meer verward en verbijsterd zouden raken, en niet meer weten, op geen voeten of vademen na, waar zij zich met hun bootje bevonden.

Men denke zich nu, dat over zoo'n ondergelopen land de vijand moet aanvallen. Met vechtwagens, met tanks. Zelfs zonder inundatie is onze grond veelszins gebroken; als men eens, ergens hoog staande, over het landschap schouwt, ziet men meest overal groen met zilver; dit laatste is het zilveren net, zonder begin en zonder einde, der polderslooten in 't zachte grasland. En een leek reeds kan de militaire waarde begrijpen van een gebroken terrein. Veenpoe-len, plassen, en de tochten en weteringen, welke ik noemde, zij zijn als vallen en wolfskuilen, en 't geheel is als een vesting. Nu mogen wij, menschen, natuurlijk op geen enkele „vesting” onvoorwaardelijk ons vertrouwen stellen; bovendien weten we niet wat de oorlogsindustrie nog verder voor verschrikkingen uitdenkt, die dezen onzen bondgenoot weer machteloos zou maken. Maar zooals we 't thans beziën, mogen we wel zeer dankbaar zijn voor onze waterlinie.

Niettemin, we kunnen het niet genoeg herhalen: zoo'n blankzetting is een vreeselijk ding. Wie worden er in de eerste plaats het slachtoffer van? De boeren. Dat is niet hetzelfde als wanneer de vlottende bevolking van flatgebouwen, met nagenoeg geen have, een bedreigden wolkenkrabber verlaat om een niet-bedreigden te betrekken in een andere stad. De boer kan niet leven zonder zijn grond, zonder dezen, bepaalden grond, waarin al de tradities wortelen van een oud boerengeslacht. De eigenerfde boer is misschien nooit in zijn leven verhuisd; hij is geboren en getogen op de hoeve, waar hij zijn grootje nog aan 't spinnewiel heeft zien zitten. En nu moet hij weg, en zijn vee, waar hij als goedgeaard boer zooveel van hield, wordt ingeblikt. Hij zal, als goed Nederlander, niet morren. Maar het gevoel van schending moet hem toch wel in sterke mate overmeesteren. Hij is een verdrevene van huis en hof, en hoe lang zal dit duren? Hoe zal hij zijn akkerland terugvinden? Losgeslagen van wat hem bond met banden waar de stelling nauwelijks de sterkte van beseft, is wel al zijn wilskracht noodig om niet zelf moreel los te slaan. Wij lezen in de courant een klein berichtje: deze of die streek wordt geëvacueerd. Laat het tot ons doordringen hoeveel menselijk leed zoo'n regeltje behelst. Laat ons biddend denken ook uitgaan tot de verjaagden van hun steê....

Hendrika Kuyper-Van Oordt